

UKRAINA

1. Podstawowe informacje

Powierzchnia:	603,7 tys. km ²
Ludność:	41130,4 tys. ¹
Podział administracyjny:	24 obwody, 2 miasta wydzielone (Kijów i Sewastopol), 1 republika autonomiczna (Krym)
Religia:	prawosławie (76%), bezwyznaniowi (14%), katolicyzm (5%)
Stolica:	Kijów
Ustrój polityczny:	republika parlamentarna
Waluta:	hrywna (UAH)
Skład etniczny:	Ukraińcy (77%), Rosjanie (17%)
Język urzędowy:	ukraiński
Głowa państwa (prezydent):	Wołodymyr Zełenski (od maja 2019 r.)
Premier:	Denys Szmyhal (od marca 2020 r.)
Minister gospodarki:	Julia Svyrydenko (od listopada 2021 r.)
Minister spraw zagranicznych:	Dmytro Kuleba (od marca 2020 r.)
Ambasador Ukrainy w Polsce:	Wasyl Zwarycz (od lutego 2022 r.)
Ambasador RP na Ukrainie:	Bartosz Cichocki (od marca 2019 r.)

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PKB (w mld USD)	112,2	130,8	161,8	142,3	164,5	140
PKB na 1 mieszkańca	2656	3113	3877	3424,7	4384,2	b.d.
PKB (wzrost w %)	2,5	3,3	4,1	-4,4	3,2	-30,2
Deficyt budżetowy (% PKB)	-3,7	-3,0	-1,8	-7,5	-5,5	-16,3
Dług publiczny (% PKB)	71,8	62,7	51,6	54,3	55,7	78,5
Inflacja (w %, grudzień do grudnia)	10,0	9,8	4,1	5	10	26,6
Bezrobocie (w %)	9,5	8,8	8,7	8,9	9,8	21,1
Eksport towarów (w mld USD)	43,3	47,3	50,06	49,2	68,0	40,9
Import towarów (w mld USD)	49,6	57,2	60,8	54,09	72,8	56,2
BIZ w Ukrainie (w mld USD)	47,0	46,3	52,5	51,1	66,0	b.d.
Inwestycje bezp. Ukrainy za granicą (mld USD)	0,7	0,5	1,7	0,9	0,2	b.d.

¹ Stan na 1 stycznia 2022 roku; bez Krymu i miasta Sewastopol; Державна служба статистики України: Чисельність населення (за оцінкою) на 1 січня 2022 року (ukr.); [dostęp 2023-01-02].

Średnie miesięczne wynagrodzenie (w UAH)	7104	8865	10497	10430	14313	19600
--	------	------	-------	-------	-------	-------

Źródło: Państwowy Komitet Statystyki Ukrainy (www.ukrstat.gov.ua), Ministerstwo Finansów Ukrainy, Narodowy Bank Ukrainy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Bank Światowy, UNCTADStat,

3. Informacje ogólne, sytuacja i polityka gospodarcza

Od 1991 r. Ukraina jest demokratyczną republiką parlamentarną. Podstawą porządku prawnego jest Konstytucja uchwalona 28 czerwca 1996 r. Jest państwem unitarnym. Władza ustawodawcza należy do jednoizbowego parlamentu – Rady Najwyższej Ukrainy (Werchowna Rada), składającego się z 450 deputowanych wybieranych na pięcioletnią kadencję. Władza wykonawcza należy do prezydenta wybieranego na pięcioletnią kadencję w wyborach bezpośrednich i do rządu z premierem na czele, który jest wybierany przez parlament i zatwierdzany przez głowę państwa.

Ukraina jest członkiem organizacji międzynarodowych i regionalnych takich jak ONZ, MFW, BŚ, IFC, FAO, UNICTAD, UNIDO, GUAM, BSEC. W dn. 16 maja 2008 r. Ukraina została członkiem WTO. W lutym 2011 r. Ukraina uzyskała status pełnoprawnego członka Wspólnoty Energetycznej. Ukraina była członkiem założycielem Wspólnoty Niepodległych Państw, ale opuściła wszystkie struktury organizacji w 2018 r.

Ukraina jest objęta Europejską Polityką Sąsiedztwa UE, w tym Programem Partnerstwa Wschodniego. Od 2014 r. jest krajem stowarzyszonym z UE, a w 2016 r. weszła w życie umowa o wolnym handlu UE – UA (umowa DCFTA - Deep and Comprehensive Free Trade Areas). Od 2014 r. to Unia Europejska jest najważniejszym partnerem handlowym Ukrainy. 23 czerwca 2022 r. Ukraina otrzymała status państwa-kandydata do Unii Europejskiej.

Gospodarka Ukrainy jest w znacznym stopniu uzależniona od eksportu niskoprzetworzonych produktów, w szczególności wyrobów metalurgicznych i rud żelaza. Z drugiej strony jest importerem surowców energetycznych gazu ziemnego i ropy naftowej. Ukraina posiada jedne z najbardziej żyznych gleb na świecie i klimat sprzyjający rolnictwu. Potencjał tego sektora nie jest w gospodarce Ukrainy w pełni wykorzystywany.

W związku z polityką Rosji, wojną na wschodzie kraju, Ukraina borykała się z szeregiem problemów gospodarczych tj. postępującym spadkiem aktywności gospodarczej, wycofywaniem wkładów bankowych, olbrzymią inflacją czy spadkiem obrotów handlu zagranicznego. W 2014 i 2015 r. odnotowała ujemne PKB (odpowiednio -6,6% i -9,8%), z inflacją odpowiednio 24,9% i 43,3%. Od 2016 r. PKB zaczęło wzrastać, w 2018 r. inflacja nie osiągnęła już dwucyfrowego wyniku, a w 2019 r. wyniosła ok. 4,1%. Międzynarodowa agencja ratingowa Standard&Poor's we wrześniu 2019 r. podniosła ocenę długoterminowego ratingu wiarygodności kredytowej Ukrainy w walucie zagranicznej z B- na B. We wrześniu 2020 r. rating ten nie zmienił się. W opublikowanym przez Bank Światowy zestawieniu „Doing Business 2020” Ukraina sklasyfikowana została na 64 miejscu (wzrost z 71 miejsca w Doing Business 2019). Pozytywne oceny otrzymała w zakresie uzyskiwania pozwoleń na budowę (20 miejsce), pozyskiwania kredytów (37 miejsce), ochrony inwestorów mniejszościowych (45 miejsce). Negatywnie oceniono natomiast rozwiązania upadłościowe (146 miejsce), dostępność mediów (128 miejsce), czy handel zagraniczny (74 miejsce).

W ostatnich latach Ukraina rozpoczęła wdrażanie licznych reform gospodarczych, co wynikało również ze stowarzyszenia z UE i wymogów z tym związanych. W czerwcu 2016 r. przyjęto ustawę „O sądownictwie i statusie sędziów”, którą powołano nowy Sąd Najwyższy, jak również dwa wyższe sądy wyspecjalizowane: Najwyższy Sąd do Spraw Własności Intelektualnej oraz Najwyższy Sąd Antykorupcyjny. W 2018 r. kontynuowano reformy: decentralizacyjną, opieki zdrowotnej i systemu oświaty. Przyjęto również ustawę o sędzie antykorupcyjnym i ustawę prywatyzacyjną. Pracę rozpoczęło Państwowe Biuro Śledcze, nowy organ dochodzeniowy, utworzony w celu zwalczania przestępstw popełnionych przez urzędników wysokiego szczebla, jak również organy antykorupcyjne: Krajowe Biuro Antykorupcyjne, Specjalna Prokuratura Antykorupcyjna, Narodowa Agencja ds.

Zapobiegania Korupcji. W październiku 2020 r. Sąd Konstytucyjny Ukrainy uznał za niekonstytucyjne niektóre przepisy antykorupcyjne, jak również funkcjonowanie Narodowej Agencji ds. Zapobiegania Korupcji. Prezydent zapowiedział rozpoczęcie prac umożliwiających działalność organów antykorupcyjnych i skuteczną walkę z korupcją.

7 lutego 2019 r. weszła w życie ustawa „o walucie i operacjach walutowych” liberalizująca wymianę walut. Zgodnie z nowymi przepisami zniesiono obowiązek uzyskiwania indywidualnych licencji na operacje walutowe za granicą dla rezydentów (wprowadzono swobodę zakładania rachunków bankowych w zagranicznych bankach i transferu środków z/na terytorium UA), zniesiono obowiązek rejestracji kredytów i pożyczek w walucie zaciągniętych u nierezydentów. Ustawa zniosła także maksymalny okres rozliczeń w ramach umów eksportowo-importowych, który wynosił 180 dni. Zniesiono również sankcje za nieprzestrzeganie prawa o zagranicznej działalności gospodarczej, jak również kontrole tzw. nieistotnych operacji walutowych (do 150 tys. UAH). Wprowadzono także definicję pieniądza elektronicznego. W związku z ogłoszeniem stanu wojennego, występują ograniczenia dotyczące operacji walutowych i wymiany walut.

30 marca 2020 r. uchwalono reformę gruntów rolnych. Od początku lat 2000 na Ukrainie obowiązywał zakaz sprzedaży gruntów rolnych, który zgodnie z nową ustawą został zniesiony w lipcu 2021 r. (jednakże sprzedaż ziemi cudzoziemcom nadal nie jest możliwa).

13 maja 2020 r. Rada Najwyższa Ukrainy przegłosowała projekt ustawy o udoskonaleniu mechanizmów regulowania działalności bankowej. Ustawa uniemożliwia zwrot znacjonalizowanych banków byłym właścicielom, utrudnia także uzyskanie przez nich odszkodowania. Przyjęcie ustawy było warunkiem koniecznym dla wznowienia współpracy z Międzynarodowym Funduszem Walutowym.

Pandemia koronawirusa SARS-CoV-2, podobnie jak w innych krajach, miała negatywny wpływ na gospodarkę Ukrainy. Prognozy rządowe z kwietnia 2020 r. przewidywały niemal 10% bezrobocie i inflację 11,6% w końcu 2020 r. Przewidywania MFW mówiły o poważnym spadku poziomu wzrostu gospodarczego na Ukrainie, realny PKB Ukrainy na koniec 2020 r. prognozowany był na poziomie - 7,7%. Bank Światowy zakładał spadek PKB Ukrainy w 2020 r. na poziomie 3,5%, a pesymistyczne prognozy ekonomistów mówiły o możliwości spadku PKB na poziomie kryzysu z 2009 r. tj. o 15%. Rząd ukraiński powziął działania mające na celu wsparcie przedsiębiorców, polegające m.in. na umorzeniu płatności podatków gruntowych i od nieruchomości, wprowadzeniu moratorium na kontrole gospodarcze i podatkowe, opóźnieniu w płatności składek na ubezpieczenia społeczne czy wprowadzeniu koncepcji częściowego bezrobocia dla MŚP. Dodatkowo wprowadzono zmiany do rządowego programu dotacji i gwarancji kredytowych dla przedsiębiorstw („Przystępne kredyty 5-7-9%”) polegające na zwiększeniu maksymalnej kwoty kredytu do 3 mln UAH, rozszerzeniu listy celów pożyczek inwestycyjnych o cele zw. z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się COVID-19 tj. produkcja leków, wyrobów medycznych, sprzętu medycznego, jak również koszty płac, czynszów itp., wprowadzono także możliwość 0% refinansowania kredytu. Warunkiem uzyskania kredytu jest m.in. utrzymanie miejsc pracy (na poziomie 80% personelu w stosunku do 1 marca 2020 r. i 60% funduszu wynagrodzeń z tego okresu). Ostatecznie spadek PKB Ukrainy na koniec 2020 r. wyniósł 4,4%.

Inwazja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, rozpoczęta w lutym 2022 r., ma bardzo istotny wpływ na sytuację ekonomiczną kraju. Działania wojenne na terytorium Ukrainy, systematyczny ostrzał obiektów infrastruktury krytycznej, jak również budynków cywilnych, utrudnienia w eksporcie ukraińskich towarów przez porty Morza Czarnego, jak również niszczenie zakładów przemysłowych spowodowały, że spadek PKB Ukrainy w 2022 r. wyniósł ok. 30%. Ukraina utraciła przynajmniej 5 mln miejsc pracy, a jej moce wytwórcze spadły o 30-45%.

Deficyt Ukrainy w handlu zagranicznym towarami i usługami wzrósł w 2022 r. do 25,9 mld USD w porównaniu do 2,7 mld USD w 2021 r. Eksport towarów bardziej ucierpiał niż import z uwagi na ograniczenia produkcyjne i problemy logistyczne. Eksport towarów zmniejszył się o 35,2% i wyniósł 40,9 mld USD. Największe spadki dot. eksportu metali żelaznych i nieżelaznych (o 62,6%) oraz towarów spożywczych (o 15,5%), przede wszystkim w wyniku ograniczenia podaży zboża (o 26,2%) i oleju (o

15,5%). W tym samym czasie zwiększył się eksport nasion oleistych (o 54,4%), mięsa (o 9,3%) i nabiału (o 19,6%). Zmniejszył się eksport wszystkich pozostałych głównych grup towarowych, w szczególności: produktów mineralnych (w tym rud) – o 47,8%, wyrobów do budowy maszyn - o 40,2%, wyrobów przemysłu chemicznego - o 47,4%, wyrobów przemysłowych - o 40,1%, drewna i wyrobów z drewna - o 15,0%. Geograficznie w ujęciu nominalnym najbardziej zmniejszył się eksport towarów do krajów azjatyckich (o 13,3 mld USD, tj. o 58,2%), udział tych krajów w eksporcie zmniejszył się z 36,4% do 23,5%. Znacznie spadł też eksport do krajów WNP (o 4,4 mld USD, tj. o 65,9%), udział spadł z 10,7% w 2021 r. do 5,6%, Afryki (o 3,5 mld USD, tj. o 62,1%) - udział spadł z 8,9% do 5,2%, Ameryki (o 2,0 mld USD, czyli o 63,1%) - udział spadł z 5,1% do 2,9%. Jednocześnie wzrósł eksport do UE (o 2,0 mld USD, czyli o 8,5%) przy wzroście udziału w eksporcie ogółem z 36,2% do 60,7%.

Ukraiński import towarów zmniejszył się o 19,4% i wyniósł 56,2 mld USD. Import energii spadł o 8,9%, głównie ze względu na ponad połowę mniejszy import gazu ziemnego i węgla. Jednocześnie znacząco wzrósł import produktów ropopochodnych (63,0%), zwłaszcza w drugiej połowie roku. Import nieenergetyczny spadł o 22,1%, w tym w podziale na grupy: wyrobów inżynierskich - o 32,1%, wyrobów przemysłu chemicznego - o 34,4%, artykułów spożywczych - o 22,7%, metali żelaznych i nieżelaznych - o 41,1%, drewna i wyrobów z drewna - o 39,1%, wyrobów przemysłowych - o 10,1%. Geograficznie w ujęciu nominalnym największy spadek importu towarów odnotowano z krajów WNP – o 9,0 mld USD, czyli o 66,7%, udział krajów zmniejszył się z 19,3% do 8,0%. Import spadł we wszystkich kierunkach - z krajów azjatyckich o 2,6 mld USD, czyli 13,9% (udział wzrósł z 26,9% do 28,7%), Ameryki - o 1,5 mld USD, czyli 33,3% (udział spadł z 6,4% do 5,3%), UE - o 1,2 mld USD, czyli 4,8% (udział wzrósł z 37,5% do 44,4%) i Afryki – o 341 mln USD, czyli 41,8% (udział spadł z 1,2% do 0,8%).

Wg danych Państwowej Służby Statystyki Ukrainy Ukrstat w okresie od stycznia do sierpnia br. Ukraina wyeksportowała towary o wartości 24,5 mld dolarów (84,7% sprzedaży za granicę w analogicznym okresie ubiegłego roku), a za granicą zakupiła ich za 41,1 mld dolarów (tj. 119,6% poziomu z 2022 r.). Najważniejszym rynkiem zbytu dla ukraińskich towarów w ciągu trzech pierwszych kwartałów br. okazała się Polska, która zakupiła ich za 3,7 mld USD. Na drugim miejscu uplasowała się Rumunia (3 mld USD), a trzecie przypadło Turcji (1,9 mld USD).

Według danych NBU nadwyżka na rachunku bieżącym bilansu płatniczego Ukrainy w 2022 r. wyniosła 8,0 mld USD (5,0% PKB) wobec deficytu 3,9 mld USD (1,9% PKB) w 2021 r. Nadwyżka powstała głównie dzięki otrzymywaniu dotacji od partnerów międzynarodowych. Jednocześnie zwiększył się deficyt towarów i usług ze względu na znaczny spadek eksportu w stosunku do importu oraz znaczne wydatki obywateli Ukrainy przebywających za granicą. Wyłączając reinwestowane dochody i dotacje, deficyt obrotów bieżących wyniósł 6,0 mld USD, czyli 3,8% PKB (w 2021 r. nadwyżka wyniosła 1,0 mld USD, czyli 0,5% PKB).

Napływ netto bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2022 roku wyniósł 504 mln USD (w 2021 r. – 7,5 mld USD). W 2022 r. skonsolidowany bilans płatniczy ukształtował się z deficytem w wysokości 2,9 mld USD (w 2021 roku nadwyżka wyniosła 487 mln USD). Wpływy w 2022 roku z MFW w ramach Instrumentu Szybkiego Finansowania RFI wyniosły 2,0 mld SDR (równowartość 2,7 mld USD), spłata wcześniej zaciągniętych pożyczki z MFW w 2022 roku wyniosły 2,1 mld USD.

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. wielkość inwestycji zagranicznych w gospodarkę Ukrainy wyniosła 7320 mln USD, z czego ponad 70% tj. 5443,9 mln USD pochodziła z krajów UE. Największe znaczenie wśród inwestorów miały: Cypr (1674,4 mln USD), Niemcy (1435,2 mln USD), Niemcy (695,3 mln USD), Szwajcaria (693,3 mln USD). Jednocześnie wielkość inwestycji bezpośrednich Ukrainy za granicą wyniosła -295,1 mln USD, z czego większość dot. Cypru (231,7 mln USD).

Ukraina, z pewnymi wyjątkami dot. banków, firm ubezpieczeniowych, lombardów, nie ma prawnych ograniczeń w zakresie wyboru formy prawnej przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności gospodarczej. Nie ma także ograniczeń w rejestracji przedsiębiorstwa przez osoby fizyczne lub prawne

– nierezydentów. Tworzenie i działalność podmiotów gospodarczych regulowana jest Kodeksem Cywilnym z 2003 r., Kodeksem Gospodarczym Ukrainy z 2003 r., ustawami: „O spółkach gospodarczych” z 1991 r., „O trybie inwestycji zagranicznych” z 1996 r., „O spółkach akcyjnych” z 2008 r. oraz „O spółkach z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością” z 2018 r.

System podatkowy Ukrainy uregulowany jest przez Kodeks Podatkowy Ukrainy i jest on niezwykle złożony, składa się z ponad 100 podatków, składek, opłat, które mogą się różnić w zależności od regionu. Należy zauważyć, że oprócz istniejących podatków krajowych ze znanymi stawkami, organy samorządu lokalnego mogą samodzielnie ustanawiać wysokość lokalnych podatków i opłat.

Podstawowa stawka VAT wynosi 20%, funkcjonują także stawki preferencyjne – 7% na dostawę określonych leków, 0% na eksport towarów, dostawy towarów do tankowania statków, międzynarodowe przewozy pasażerskie transportem śródlądowym. Obecnie transformatory, agregaty prądotwórcze, baterie oraz niektóre inne urządzenia elektryczne są zwolnione z cła i podatku VAT.

4. Wymiana handlowa z Polską

Wymiana handlowa Polski z Ukrainą w latach 2017-2022

	2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	mln USD	r/r%	mln USD	r/r%	mln USD	r/r%	mln USD	r/r%	mln USD	r/r%	mln USD	r/r%
Eksport	4779	+24,7	5267	+10,2	5574,4	+5,8	5983,6	+7,3	7492,1	+25,2	10 145	+36,6
Import	2402	+18,7	3024	+25,9	3054,7	+1	2945,7	-3,6	5043,1	+71,2	6 404	+27,1
Obroty	7192	+22,8	8292	+15,3	8629,1	+4,1	8929,3	+3,5	12535,1	+40,4	16549	+32
Saldo	2377		2242		2519,8		3037,9		2449		3741	

Źródło: GUS

Według wstępnych danych GUS za 2022 r. eksport Polski do Ukrainy wyniósł 9,7 mld EUR (+55,1%), a import z Ukrainy do Polski 6,1 mld EUR (+43,3%). Ukraina była naszym 9. partnerem w eksporcie i 15. partnerem w imporcie.

W 2022 r. w eksporcie najważniejszą kategorię stanowiły produkty mineralne (2025,1 mln EUR, głównie oleje ropy naftowej - ok. 16% całości polskiego eksportu do UA), urządzenia mechaniczne i elektryczne (1146,8 mln EUR) i pojazdy (1064,6 mln EUR). Największą dynamiką wzrostu (nie wliczając broni i amunicji) charakteryzowały się oleje ropy naftowej.

W imporcie największą wartością charakteryzowały się produkty pochodzenia roślinnego (1274,5 mln EUR) i wyroby z metali nieszlachetnych (1227,8 mln EUR).

Według danych za 8 miesięcy 2023 r. eksport polskich towarów do Ukrainy wyniósł 7 115 mln EUR (+28,5%) – Ukraina zajmuje 8. pozycję wśród polskich partnerów eksportowych, a import z Ukrainy do Polski wyniósł 3 055 mln EUR (-20,1%) – Ukraina jest 21. partnerem importowym Polski.

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Według danych NBP na koniec 2022 r. stan należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich na Ukrainie wynosił 250,3 mln EUR tj. 266,6 mln USD (odpowiednio na koniec 2021 r. było to 571,2 mln USD, na koniec 2020 r. 337 mln USD i 352,5 mln USD na koniec 2019 r.). Według danych Narodowego

Banku Ukrainy, na dzień 31 grudnia 2021 r. poziom polskich inwestycji zagranicznych w gospodarkę Ukrainy wynosił 227,9 mln USD, co oznaczało spadek w stosunku do lat poprzednich - po okresie spadku w latach 2013-2017, polskie inwestycje utrzymywały się na stałym poziomie (777,7 mln USD na dzień 31.12.2018 r., 880,5 mln USD na dzień 31.12.2019 r., 858,5 na dzień 31.12.2020 r.).

Szacuje się, że na ukraińskim rynku przed wojną działalność prowadziło ok. 2 tys. małych i średnich firm z kapitałem polsko-ukraińskim. Według źródeł ukraińskich na Ukrainie zarejestrowanych było ok. 2,9 tys. firm z polskim kapitałem. Do najważniejszych polskich inwestycji na Ukrainie należą te dotyczące sektora finansowego (bankowego i ubezpieczeniowego). Jeżeli chodzi o polskie inwestycje w ukraiński sektor produkcji, do najważniejszych należą inwestycje w sektorze budowlanym, samochodowym, branży meblarskiej i odzieżowej.

Według danych NBP stan zobowiązań z tytułu ukraińskich inwestycji bezpośrednich w Polsce na koniec 2022 r. wyniósł -150 mln EUR tj. -159,8 mln USD. W 2022 r. napływ ukraińskich inwestycji do Polski szacuje się na 220,1 mln EUR. Według danych Narodowego Banku Ukrainy, na dzień 31 grudnia 2020 r. ukraińskie inwestycje bezpośrednie w gospodarkę Polski wynosiły 7,5 mln USD.

Od początku wojny granicę polsko-ukraińską przekroczyło ok. 16 mln osób uciekających przed wojną. Ok. 1,5 mln Ukraińców – uchodźców nadal przebywa w Polsce. Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy dla obywateli Ukrainy wprowadzone zostały przepisy umożliwiające wszystkim obywatelom Ukrainy legalnie przebywającym na terytorium RP zakładanie działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Od 24 lutego 2022 r. do 17 października 2023 r. wpłynęły 42 392 wnioski o rejestrację działalności gospodarczej obywateli Ukrainy w Polsce. Spośród 2,659 mln aktywnych działalności gospodarczych w Polsce 1,5% (40 959) stanowią firmy, których właścicielem są osoby z obywatelstwem ukraińskim. Pod względem sektora działalności, to przede wszystkim budownictwo (24%), informacja i komunikacja (16%) i usługi (14%). W pierwszych trzech kwartałach 2022 r. 45% nowo zarejestrowanych spółek z kapitałem zagranicznym stanowiły podmioty z udziałem kapitału ukraińskiego (3,6 tys.).

6. Dostęp do rynku

A) Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Podstawę prawną dwustronnych stosunków gospodarczych stanowią m.in.:

- Umowa między Rządem RP a Rządem Ukrainy o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji podpisana w 1993 r. (Dz. U. z 1993 r. nr 125, poz. 575),
- Konwencja między Rządem RP a Rządem Ukrainy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku podpisana w 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. nr 63, poz. 269),
- Umowa między Rządem RP a Gabinetem Ministrów Ukrainy o współpracy gospodarczej podpisana w 2005 r. (Monitor Polski z 31.08.2006 r. nr 59, poz. 628).

27 czerwca 2014 r. Ukraina podpisała w Brukseli umowę stowarzyszeniową z UE, której integralną częścią jest umowa o pogłębionej i całościowej strefie wolnego handlu (DCFTA). 1 stycznia 2016 r. DCFTA weszła w życie na zasadach tymczasowego stosowania, a po ratyfikacji przez wszystkie kraje członkowskie, układ w pełni wszedł w życie 1 września 2017 r. 17 lipca 2017 r. Rada UE, jako dodatek do DCFTA, zatwierdziła tymczasowe (na okres do 3 lat) preferencje handlowe dla Ukrainy. Zgodnie z przyjętym rozporządzeniem zwiększona została lista produktów rolnych, które Ukraina może eksportować do UE bez cła. Preferencje dotyczą ukraińskiego miodu, kukurydzy i mąki kukurydzianej, jęczmienia i mąki jęczmiennej, pszenicy i mąki pszenicznej, owsa, przetwarzanych pomidorów oraz soku z winogron. W 2021 r. rozpoczęła się rewizja umowy DCFTA UE-Ukraina.

W celu wsparcia eksportu Ukrainy, Unia Europejska przyjęła rozporządzenie umożliwiające tymczasową pełną liberalizację handlu i zawieszenie instrumentów ochrony handlu na okres jednego roku. Pierwsze rozporządzenie weszło w życie 4 czerwca 2022 r. i obowiązywało do 5 czerwca 2023 r. Rozporządzenie PE i Rady nr 2023/1077 z dnia 31 maja 2023 r. przedłużyło o kolejny rok (od 6 czerwca 2023 r. do 5 czerwca 2024 r.) jednostronne zawieszenie wszystkich ceł przywozowych i kontyngentów na wszystkie towary importowe z Ukrainy do UE. Jednocześnie, w związku z perturbacjami na rynkach zbóż krajów sąsiadujących z Ukrainą wydane zostały akty prawne zakazujące importu kukurydzy, pszenicy, rzepaku i słonecznika z Ukrainy do Polski, Słowacji, Rumunii, Bułgarii i Węgier. Unijne środki ochronne obowiązywały do 15 września 2023 r. 16 września br. w życie weszło rozporządzenie MRIT zakazujące importu z Ukrainy pszenicy, kukurydzy, rzepaku, nasion słonecznika, mąki pszennej, makuchów i śruty.

B) Warunki dostępu do rynku

Mimo przeprowadzenia w ostatnich latach przez rząd ukraiński szeregu reform podatkowych, dotyczących sądownictwa, walki z korupcją, na rynku występują bariery i zagrożenia, na które uwagę zwracają polscy przedsiębiorcy.

Poza zagrożeniami zewnętrznymi związanymi z bezpieczeństwem narodowym Ukrainy, z czego wynika także niechęć do uczestnictwa w projektach długoterminowych i orientacja na cele krótkookresowe, przedsiębiorcy zgłaszają również problemy dotyczące kwestionowania i podwyższania przez ukraińskie służby celne wartości celnej importowanych towarów, kwestie przedłużających się odpraw celnych, uciążliwych kontroli podatkowych, problemów związanych ze zwrotem podatku VAT. Ze względu na brak dostępnych zezwoleń, pod koniec roku kalendarzowego występują problemy z transportowaniem towarów. Prawo zmienia się często, a ustawodawstwo w dziedzinie praw ochrony własności intelektualnej jest nieefektywne. W związku z częstymi zmianami pojawiają się luki prawne, które obecnie dot. m.in. pozwoleń budowlanych. Poza tym, ze względu na odpływ siły roboczej za granicę, pogarsza się sytuacja w zakresie ludności aktywnej zawodowo. Ryzyko korupcji jest nadal wysokie. Usługi administracyjne dla biznesu są niestety świadczone na słabym poziomie, władze lokalne niedostatecznie wspierają przedsiębiorców i inwestorów, a prawo jest często interpretowane na ich niekorzyść. Pojawiają się również problemy z egzekwowaniem wyroków sądów ukraińskich, w tym również przez organy administracji państwowej Ukrainy.

Na ukraińskim rynku istnieje duża ilość ograniczeń pozataryfowych związanych z dopuszczeniem produktów do rynku tj. certyfikacją, atestami, przepisami weterynaryjnymi i fitosanitarnymi. Od końca 2015 r. obowiązuje zakaz eksportu drewna. Zakaz został wprowadzony na okres 10 lat. Nie jest to zgodne z zapisami DCFTA, jak również przepisami WTO. Obowiązują również cła safeguard na: kwas siarkowy i oleum (przewidywany termin wygaśnięcia to 1 sierpnia 2024 r.), cięte róże oraz cło antydumpingowe na korki gumowe do celów medycznych (do 19.05.2024 r., w wysokości 40,65%). Środki ochronne na materiały polimeryczne z dniem 2.11.2022 r. zostały zawieszone na czas stanu wojennego.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Wraz z wybuchem wojny nastąpiła wyraźna intensyfikacja polsko-ukraińskich kontaktów politycznych i gospodarczych. W trakcie wojny Ukrainę kilkakrotnie odwiedzał Prezydent Andrzej Duda i Premier Mateusz Morawiecki. 1 czerwca 2022 r. w Kijowie odbyły się pierwsze polsko-ukraińskie konsultacje gospodarcze, w których uczestniczył Minister Rozwoju i Technologii p. Waldemar Buda. Podczas konsultacji Minister Waldemar Buda wraz z wicepremier Ukrainy Julią Svyrydenko podpisali porozumienie o współpracy gospodarczej w zakresie instrumentów wsparcia bilateralnego handlu.

W 2022 r. w MRiT odbyły się spotkania: Ministra Waldemara Budy z Wicepremier Ukrainy i Minister Gospodarki Julią Svyrydenko (9 maja 2022 r.), Wiceministra Piotra Uścińskiego z Wiceministrem Rozwoju Gmin i Terytorium Ukrainy Wasylem Lozynskim (13 maja 2022 r.), Wiceministra Piotra Uścińskiego z Wiceministrem Gospodarki Ukrainy Oleksandrem Hrybanem (30 czerwca 2022 r.). Przy okazji udziału w konferencji dot. granicy polsko-ukraińskiej, która odbyła się 12 grudnia 2022 r. w Lublinie Minister Buda spotkał się z Wicepremier i Minister ds. Reintegracji Terytoriów Tymczasowo Okupowanych Ukrainy Iryną Wereszczuk.

Na mocy międzyrządowej umowy o współpracy gospodarczej powołana została Polsko-Ukraińska Międzyrządowa Komisja ds. Współpracy Gospodarczej. W ramach Komisji utworzono następujące grupy robocze ds.: handlu i inwestycji, sektora paliwowo-energetycznego, turystyki, rolnictwa, transportu, informacji geoprzestrzennych, wykorzystania przestrzeni kosmicznej, współpracy przemysłów obronnych. Ostatnie posiedzenie miało miejsce 22 września 2022 r. w Rzeszowie. Posiedzeniu przewodniczyli Minister Rozwoju i Technologii Waldemar Buda oraz Wicepremier Iryna Wereszczuk. Omówiono kwestie upłynnienia wymiany towarowej i przepływu osób przez polsko-ukraińską granicę, współpracy na rzecz odbudowy zniszczeń spowodowanych agresją Rosji, kwestie współpracy w transporcie, zagadnienia dot. współpracy rolno-spożywczej i szereg innych kwestii.

5 kwietnia 2023 r. z oficjalną wizytą w Warszawie przebywał Prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski. Przy okazji wizyty Minister Waldemar Buda wraz z Wicepremierem ds. Odbudowy Ukrainy, Ministrem Rozwoju Gmin, Terytoriów i Infrastruktury Ukrainy p. Oleksandrem Kubrakowem podpisali memorandum dot. współpracy przy odbudowie Ukrainy.

W drugiej połowie kwietnia 2023 r. Minister Rozwoju i Technologii uczestniczył również w rozmowach z przedstawicielami rządu Ukrainy ws. problemów z importem ukraińskich zbóż do Polski.

15 maja 2023 r. premier Mateusz Morawiecki powołał p. Jadwigę Emilewicz na pełnomocnika rządu do spraw polsko-ukraińskiej współpracy rozwojowej i na wniosek Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej na urząd Sekretarza Stanu.

9 września 2015 r. ministrowie finansów Polski i Ukrainy podpisali umowę dotyczącą przyznania Ukrainie kredytu rządowego w wysokości 100 mln EUR na realizację projektów inwestycyjnych. Kredyt ma być przeznaczony na modernizację infrastruktury przejść granicznych. W ramach umowy podpisano kontrakty na modernizację dróg dojazdowych do ukraińsko-polskich granic oraz na modernizację ukraińsko-polskich przejść granicznych na łączną kwotę ok. 91,5 mln EUR. Kontrakty te są obecnie w trakcie realizacji. 14 grudnia 2022 r. podpisany został Aneks do umowy zwiększający kwotę kredytu do wysokości 160 mln EUR i rozszerzający jego przeznaczenia na zakup środków kontroli celnej dla Państwowej Służby Celnej Ukrainy, a także systemów i środków bezzałogowego lotnictwa monitorowania granicy państwowej dla Administracji Państwowej Służby Granicznej. Kontrakty w ramach umowy mają być zawierane do końca 2024 r.

Minister Rozwoju i Technologii obejmuje częściowym dofinansowaniem niektóre przedsięwzięcia promocyjne o charakterze proeksportowym - bliższe informacje dostępne są w Portalu Promocji Eksportu www.trade.gov.pl. Ukraina w latach 2020-2022 była rynkiem docelowym w ramach branżowego programu promocji mody polskiej (stoisko narodowe zorganizowane na Kyiv Fashion w lutym 2021 r.) oraz budowy i wykańczania budowli (stoisko narodowe zorganizowane na Inter Build EXPO w marcu 2021 r.). Pomoc finansowa w realizacji przedsięwzięć promocyjnych może być również udzielona ze środków unijnych – informacje na stronie www.funduszeunijne.gov.pl.

Wsparcie dla przedsiębiorców jest również udzielane przez Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. (KUKE S.A.). Od 13 czerwca 2022 r. Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych wznowiła możliwość ubezpieczania należności w kontraktach eksportowych z kontrahentami ukraińskimi (ubezpieczenia i gwarancje krótkoterminowe). Komitet Polityki Ubezpieczeń Eksportowych uchwalił na początku czerwca 2022 r. limit dla obu ww. produktów na

łącną kwotę 500 mln PLN, w styczniu 2023 r. limit został podniesiony do 1 mld PLN. W Ministerstwie Rozwoju i Technologii przygotowany został projekt nowelizacji ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych, która umożliwia uruchomienie kolejnych instrumentów dot. rynku ukraińskiego, w tym ubezpieczeń długoterminowych i ubezpieczeń inwestycji, jak również reasekurację przez KUKE ubezpieczeń w transporcie cargo do i z Ukrainy, udzielanych przez komercyjnych ubezpieczycieli. We wrześniu 2023 r. ustawa została podpisana przez Prezydenta i weszła w życie.

Wsparcia udziela także Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach rządowego programu „Finansowe Wspieranie Eksportu”. Szersza informacja nt. temat dostępna na stronach: www.bgk.com.pl, www.kuke.com.pl.

W Kijowie działa Zagraniczne Biuro Handlowe Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu. Po wybuchu wojny, Biuro zostało tymczasowo przeniesione do Warszawy, ale w lipcu 2023 r. ponownie powróciło do działalności stacjonarnej w Kijowie. Biuro prowadzi działania promocyjne na wydarzeniach biznesowo-gospodarczych, wspiera nawiązywanie kontaktów między polskimi i ukraińskimi przedsiębiorcami.

PAIH realizuje program wsparcia tymczasowego przeniesienia działalności przedsiębiorców ukraińskich do Polski. W ramach programu Agencja:

- udostępnia bezpłatną przestrzeń co-workingową w centrum Warszawy
- wprowadza stałą obsługę w języku ukraińskim
- prowadzi bazę dostępnych natychmiast powierzchni logistycznej i produkcyjnej
- udziela wszelkich informacji niezbędnych do szybkiego rozpoczęcia działalności.

9 czerwca 2022 r. MRiT wraz z Polską Agencją Inwestycji i Handlu uruchomiło nabór polskich firm zainteresowanych wznowieniem eksportu i udziałem w odbudowie Ukrainy. W ramach programu odbywają się bezpłatne konferencje, webinaria, szkolenia, konsultacje branżowe dla firm przygotowujące polski biznes do współpracy w odbudowie Ukrainy. Przedsiębiorcy uzyskują bezpłatne informacje nt. możliwości udziału w zamówieniach publicznych organizacji międzynarodowych na rzecz Ukrainy, zamówieniach ogłaszanych przez organizacje ukraińskie, dostępnych instrumentach i formach wsparcia oraz planowanych projektach. 20 lipca 2022 r. w MRiT odbyło się zorganizowane przez PAIH śniadanie biznesowe z udziałem Ministra Budy i polskich przedsiębiorców prowadzących działalność na terytorium Ukrainy. 31 sierpnia 2022 r. odbyła się konferencja rozpoczynająca konsultacje z przedsiębiorcami, w której uczestniczył Minister Waldemar Buda. Następnie odbyło się szereg szkoleń, webinarów i konsultacji branżowych dla polskich przedsiębiorców zainteresowanych projektami odbudowy Ukrainy. II forum odbudowy Ukrainy zostało zorganizowane w Warszawie 5 października 2023 r.

Od 6 maja 2022 r. **MRiT monitoruje zamówienia publiczne organizacji międzynarodowych**, dedykowane Ukrainie. Informacje o tych zamówieniach są dostępne na specjalnej podstronie MRiT: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/miedzynarodowe-zamowienia-publiczne>

Przedstawiciele MRiT uczestniczą także w licznych konferencjach i forach biznesowe organizowanych przez organizacje i zrzeszenia przedsiębiorców, np. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, Polsko-Ukraińską Izbę Gospodarczą, czy Zrzeszenie Ukraińskiego Biznesu w Polsce. 28 kwietnia 2022 r. w siedzibie MRiT odbyły się XV Polsko-Ukraińskie Dni Biznesowe organizowane przez Zrzeszenie Ukraińskiego Biznesu w Polsce, w których uczestniczył Minister Waldemar Buda. 5 października 2022 r. Minister Waldemar Buda uczestniczył w konferencji zorganizowanej przez Związek Przedsiębiorców i Pracodawców „Europe-Poland-Ukraine. Rebuild Together”. W dniach 12-13 grudnia 2022 r. w Lublinie Polsko-Ukraińska Izba Gospodarcza zorganizowała konferencję „Granica polsko-ukraińska - szansa czy bariera rozwoju?”, w wydarzeniu wzięł udział Minister Waldemar Buda. 12.01.2023 r. Minister Buda uczestniczył w otwarciu Business for Ukraine Centre, a 30.03.2023 r. w konferencji „Ukraiński biznes w Polsce - możliwości współpracy, perspektywy rozwoju, doświadczenia i wyzwania” (oba wydarzenia

organizowane przez ZPP). 5.04.2023 r. odbyło się forum polsko-ukraińskiego biznesu z udziałem Prezydentów obu krajów (współorganizowane przez PAIH). 15.05.2023 r. Wiceminister Grzegorz Piechowiak uczestniczył w organizowanym przez PUIG Baltic Business Forum, a 3.07.2023 r. Wiceminister Piotr Uściński w konferencji „Architektura wyzwań – odbudowa Ukrainy”.

MRiT podjęło współpracę z ukraińskim Ministerstwem Transformacji Cyfrowej i Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości i Eksportu Ukrainy ws. założenia w Polsce ukraińskiego centrum pomocy dla przedsiębiorców z Ukrainy, którzy przybyli do Polski tj. oddziału Diia.Business w Warszawie. Dotychczas takie centra wsparcia ukraińskich przedsiębiorców Diia.Business działały w kilkunastu miastach Ukrainy i zajmowały się udzielaniem bezpłatnych konsultacji i porad w zakresie otwarcia firmy, kwestii podatkowych, marketingu, sprzedaży, eksportu i in. kwestii. Od 17 maja 2022 r. centrum Diia.Business działa także w Warszawie (przy ul. Bagatela 12).

Biuro dla bezpłatnego wsparcia działalności gospodarczej obywateli Ukrainy w Polsce otworzył także Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.

8. Perspektywiczne sektory i możliwości współpracy

Do perspektywicznych kierunków polsko – ukraińskiej współpracy gospodarczej zaliczamy sektor energetyczny (dostawa sprzętu dla stacji energetycznych, urządzeń i technologii do ich modernizacji), w tym energetyka odnawialna (m.in. technologie wodorowe), budownictwo (szczególnie odbudowa infrastruktury UA tj. sektor kolejowy, drogowy, lotniczy, morski, rzeczny), branża rolno – spożywcza (infrastruktura rolna, maszyny, technologie), budowa maszyn (np. produkcja części samochodowych), jak również sektor medyczny (prywatna opieka zdrowotna, e-medycyna, cyfryzacja w usługach medycznych) i branża IT (zakłady montażowe, centra outsourcingowe).

9. Placówki dyplomatyczne i Zagraniczne Biuro Handlowe Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej na Ukrainie

Ukraina 01901 Kijów, ul. Jarosławiw Wał 12

tel. +38 044 230 07 00

fax +38 044 270 63 36

e-mail: kijow.am.sekretariat@msz.gov.pl

Ambasada Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej

Al. J.Ch. Szucha 7, 00-580 Warszawa, Polska

Tel. 48 22 622-47-97

Fax: +48 (22) 629-81-03

<http://poland.mfa.gov.ua>

emb_pl@mfa.gov.ua

Zagraniczne Biuro Handlowe PAIH w Kijowie

Karol Kubica - Kierownik

karol.kubica@paih.gov.pl

Kojumińska str. 14 B

04071, Kijów

Notatkę przygotował:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Październik 2023